

ZESPÓŁ SZKOLNO-PRZEDSZKOLNY W ŁUKOWIE

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 1

im. ks. G. Piramowicza w Łukowie

Modelowa praca z uczniem szczególnie uzdolnionym

Łuków 15.09.2013 r.

Na podstawie analizy *Modelu MEN pracy z uczniem zdolnym z 2010 r.*, *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach* oraz *raportu z ewaluacji wewnętrznej pracy szkoły „Praca z uczniem zdolnym” z 2013 r.* opracowano wskazówki do pracy z uczniem szczególnie uzdolnionym w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Łukowie Szkoły Podstawowej nr 1 im. ks. Grzegorza Piramowicza w Łukowie.

Przyjęto, że szczegółowe zadania w zakresie modelowej pracy z uczniem uzdolnionym dotyczą:

1. Identyfikacji ucznia uzdolnionego.
2. Pracy z uczniem uzdolnionym.
3. Wsparcia psychopedagogicznego i socjalnego ucznia uzdolnionego.
4. Stworzenia w szkole środowiska gotowego do wspierania uzdolnień uczniów.

1. IDENTYFIKACJA UCZNIA UZDOLNIONEGO

Zadania		Sposób realizacji	Osoby zaangażowane
1.	Wskazanie uczniów uzdolnionych w zespołach klasowych.	Nominacje i autonominacje	uczniowie, rodzice, dyrektor, nauczyciele, pielęgniarka, poradnia, pracownik socjalny, kurator sądowy (Rozp.MEN w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej z dnia 30.04.2013 r.)
2.	Określenie obszaru uzdolnień.	Analiza zainteresowań, umiejętności i dotychczasowych osiągnięć ucznia, analiza opinii.	zespoły nauczycielskie, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
3.	Określenie preferencji uczenia się.	Testy na style uczenia się, profile dominacji, testy inteligencji wielorakiej wg Gardnera.	zespół diagnozujący preferencje uczenia się psycholog, pedagog, logopeda, terapeuta, nauczyciele

2. PRACA Z UCZNIEM UZDOLNIONYM.

Zadania		Sposób realizacji	Osoby zaangażowane
1.	Objęcie ucznia opieką przez wychowawcę klasy.	Plan działań wspierających ucznia uzdolnionego. Spotkania, rozmowy z rodzicami ucznia uzdolnionego.	Wychowawca klasy
2	Zaplanowanie pracy z uczniem zdolnym.		Wychowawca ucznia uzdolnionego, uczeń, rodzice/ prawni opiekunowie, nauczyciele
3.	Planowe kierowanie uczniów na zajęcia pozalekcyjne zorganizowane przez szkołę i inne instytucje.	Przedstawienie oferty szkolnych zajęć pozalekcyjnych na tablicy ogłoszeń zawierającej tylko zajęcia pozalekcyjne i stronie internetowej szkoły. Wskazanie uczniowi oferty szkolnych zajęć pozalekcyjnych rozwijających jego obszary uzdolnień.	dyrektor, wicedyrektor nauczyciel informatyki wychowawca
4.	Prowadzenie zajęć pozalekcyjnych odpowiadających obszarom uzdolnień uczniów.	Zajęcia pozalekcyjne.	nauczyciele, wychowawcy
5.	Zachęcanie uczniów do udziału w konkursach, olimpiadach, zawodach, turniejach itp. i stwarzanie ku temu możliwości.	Częste stosowanie pochwał o różnicowanej formie, nagradzanie ucznia. Przedstawienie oferty konkursów, olimpiad, zawodów organizowanych przez szkołę i instytucje zewnętrzne na tablicy ogłoszeń i stronie internetowej szkoły.	wychowawca ucznia uzdolnionego, nauczyciele prowadzący zajęcia, rodzice
6.	Rozwijanie umiejętności uczenia się uczniów. Wyposażenie ucznia w narzędzia niezbędne do zdobywania wiedzy.	Wskazywanie uczniom preferowanych stylów uczenia się przy właściwym doborze aktywności. Konsultacje ze specjalistami, pakiet zajęć	specjaliści, psycholog, pedagog, nauczyciele, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

		z zakresu umiejętności uczenia się, myślenia twórczego, rozwoju emocjonalno-społecznego itp.	
--	--	--	--

3. WSPARCIE PSYCHOPEDAGOGICZNE I SOCJALNE UCZNIA UZDOLNIONEGO.

Zadania		Sposób realizacji	Osoby zaangażowane
1.	Otoczenie uczniów opieką psychologiczno-pedagogiczną. Zwrócenie uwagi na syndrom nieadekwatnych osiągnięć.	Spotkania z psychologiem i pedagogiem.	psycholog, pedagog, wychowawca, nauczyciele
2.	Stworzenie optymalnych warunków pracy uczniom uzdolnionym.	Dostosowywanie wewnętrznych przepisów w celu lepszego skorelowania procesu dydaktycznego z zajęciami pozalekcyjnymi i udziałem w konkursach uczniów uzdolnionych. Doprecyzowanie zasad prowadzenia kół zainteresowań oraz kryteria kwalifikowania na takie zajęcia.	dyrektor, nauczyciele
3.	Współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.	Diagnoza ucznia. Warsztaty i konsultacje oraz zajęcia indywidualne i grupowe dla dzieci i ich rodziców oraz nauczycieli.	psycholog PPP psycholog i pedagog szkolny
4.	Promowanie osiągnięć ucznia na terenie szkoły i w środowisku lokalnym.	Organizowanie imprez, festiwali, pokazów, wystaw. Prezentowanie osiągnięć uczniów uzdolnionych na stronie internetowej szkoły, lokalnych i regionalnych portalach internetowych np. strona miasta Łuków itp. oraz na łamach lokalnej prasy.	wychowawca ucznia uzdolnionego, nauczyciele, dyrektor
5.	Informowanie uczniów i rodziców o ofercie	Poszukiwanie ofert stypendialnych.	dyrektor, nauczyciele

	stypendialnej.		
6.	Typowanie uczniów do stypendiów naukowych i socjalnych.	Zgłoszenie ucznia	wychowawca ucznia uzdolnionego, nauczyciel prowadzący zajęcia, rodzice/prawni opiekunowie
7.	Współpraca z rodzicami.	Rozmowy, odkrywanie zdolności dziecka, indywidualne konsultacje, wspomaganie rozwoju dziecka	rodzice/prawni opiekunowie, nauczyciele

4. STWORZENIE W SZKOLE ŚRODOWISKA DO WSPIERANIA UZDOLNIEŃ UCZNIÓW

Zadania		Sposób realizacji	Osoby zaangażowane
1.	Zwiększenie kompetencji kadry nauczycielskiej w zakresie wspierania rozwoju ucznia uzdolnionego .	Szkolenia, warsztaty wewnętrzne i zewnętrzne dla kadry nauczycielskiej	dyrektor, nauczyciele
2.	Stworzenie uczniom uzdolnionym warunków do realizowania nauki w ramach ITN lub IPN	Opracowanie i wdrożenie ITN i IPN	wychowawca ucznia uzdolnionego, nauczyciel prowadzący zajęcia
3.	Stworzenie adekwatnej do rodzaju uzdolnień uczniów oferty zajęć pozalekcyjnych, szkolnych i międzyszkolnych .	zajęcia pozalekcyjne szkolne i międzyszkolne	dyrektor, nauczyciele
4.	Wzbogacenie oferty szkoły i miasta poprzez organizację konkursów dla uczniów.	zajęcia pozalekcyjne międzyszkolne konkursy	odpowiedzialni nauczyciele
5.	Nawiązanie kontaktu z instytucjami lub stowarzyszeniami wspierającymi uzdolnionych. Korzystanie z oferty instytucji kulturalno-oświatowych, organizacji	Spotkania z psychologiem PPP Współpraca z ORE Zbieranie ofert np. Muzeum Regionalnego, ŁOK, pracowni artystycznych, ośrodków naukowych, stowarzyszeń	dyrektor, wychowawca ucznia uzdolnionego, nauczyciele

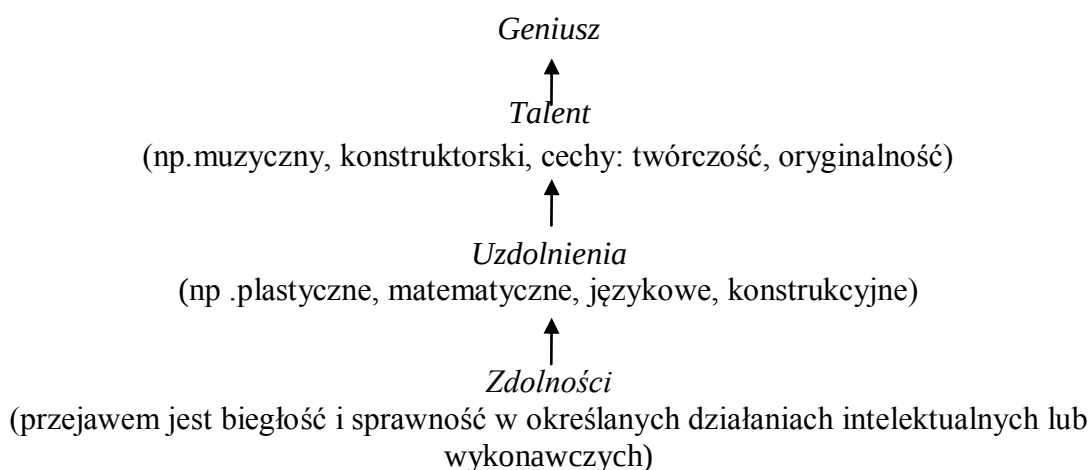
	rządowych i pozarządowych prowadzących działalność edukacyjną, kulturalną i sportową.	sportowych, klubów i innych. Wycieczki, w tym wycieczki międzyklasowe rozwijające zainteresowania i zdolności uczniów.	
--	--	---	--

1. CECHY UCZNIA UZDOLNIONEGO

Na podstawie raportu ewaluacji wewnętrznej „Praca z uczniem zdolnym” przyjęto, że uczeń zdolny posiada co najmniej jedną z trzech wymienionych cech:

1. wysokie osiągnięcia lub możliwości takich osiągnięć w dziedzinach nauki, twórczości lub działalności charytatywnej,
2. wysoki poziom jednego z uzdolnień specjalnych (np. artystycznych, sportowych, organizacyjnych, poznawczych – zwykle przedmiotowych, społecznych),
3. wysoki poziom zdolności ogólnych (wysokie IQ -120 i więcej)

Uczniowie różnią się od siebie nie tylko rodzajem posiadanych zdolności, lecz także ich poziomem: zdolni, szczególnie uzdolnieni (wybitnie zdolni) oraz geniusze.

Rys. Hierarchiczny układ relacji zdolności ¹

¹ Magdalena Barabas „Diagnoza i praca z uczniem zdolnym” w „kompetencje diagnostyczne i terapeutyczne nauczyciela” pod redakcją Danuty Wosik-Kawali i Teresy Zubrzyckiej-Maciąg, Impuls, Kraków 2011

Przy definiowaniu ucznia zdolnego w naszej szkole wzięto pod uwagę również dodatkowe wyznaczniki:

- Wysokie oceny nie mogą być jedynym wyznacznikiem zdolności ucznia.
- Wysokie uzdolnienia nie są również gwarancją uzyskiwania wysokich wyników w nauce.
- U ucznia zdolnego może występować syndrom nieadekwatnych osiągnięć, czyli rozbieżność między potencjalnymi możliwościami a faktycznymi osiągnięciami.

Cechy ucznia zdolnego:

A. Uczeń uzdolniony przejawia następujące cechy w sferze poznawczej:

- spostrzegawczość;
- ciekawość poznawczą;
- bogate słownictwo;
- zdolność szybkiego przyswajania nowego materiału;
- chęć przebywania w towarzystwie osób starszych;
- szeroki zakres pamięci krótkotrwałej;
- aktywność w podejmowaniu trudnych zadań i łatwość ich rozwiązywania;
- dobrą pamięć;
- umiejętność planowania, rozwiązywania problemów i abstrakcyjnego myślenia.

B. Uczeń przejawia uzdolnienia twórcze poprzez:

- zadawanie wielu pytań;
- indywidualność;
- samodzielność;
- twórczą pracę, kreatywność i eksperymentowanie;
- bujną wyobraźnię;
- oryginalność, pomysłowość.

C. Umiejętności przywódcze posiadają osoby, które:

- wyróżniają się na tle rówieśników;
- łatwo komunikują się z innymi;
- mają zdolność adaptacji do nowych warunków;
- potrafią wpływać na innych;
- są wybierane przez rówieśników.

D. Uczniów uzdolnionych muzycznie wyróżnia:

- umiejętność tworzenia oryginalnych melodii;
- pamięć tonalna;

- wrażliwość na muzykę;
- łatwość powtarzania wzorców rytmicznych;
- umiejętność odróżniania dźwięków, melodii, rytmów.

E. Uczeń przejawia uzdolnienia plastyczne, jeśli:

- rysuje w wolnym czasie;
- łatwo dostrzega i zapamiętuje szczegóły;
- czerpie przyjemność z zajęć plastycznych;
- tworzy koncepcję przyszłego dzieła sztuki.

2. ZASADY PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Oparte są przede wszystkim na przekonaniu o konieczności indywidualizacji procesu nauczania.

- 1) Nauczyciel powinien znać dobrze ucznia, jego możliwości i ograniczenia oraz nieustannie weryfikować swoją wiedzę na jego temat.
- 2) Działania adresowane do ucznia zdolnego powinny dotyczyć wszelkich sfer jego rozwoju i funkcjonowania.
- 3) Prowadząc zajęcia nauczyciel powinien stosować różnorodne metody pracy, w przypadku uczniów zdolnych unikać metod podających.
- 4) W czasie zajęć dydaktycznych nauczyciel powinien umożliwiać uczniom pracę indywidualną, zespołową, grupową, należy unikać w nadmiernym wymiarze pracy zbiorowej.
- 5) Warto przypisywać uczniowi zdolnemu funkcję asystenta nauczyciela.
- 6) Nauczyciel i uczeń zdolny oraz jego opiekunowie powinni wspólnie wypracować program rozwoju zdolności biorąc wspólnie odpowiedzialność za jego realizację.
- 7) Podczas oceniania nauczyciel powinien odróżniać sytuacje oceniania kształtującego od sumującego, zachęcać ucznia do samooceny (w zakresie przyjętych celów jednostkowych) i samodoskonalenia.
- 8) Budowanie autorytetu nauczyciela powinno odbywać się na drodze wspólnego z uczniem dochodzenia do wiedzy, korzystania z różnych źródeł informacji, krytycznej oceny treści.

Ocenianie powinno odbywać się w dwóch kontekstach. Zasady oceniania, klasyfikacji promocji regulują odpowiednie przepisy, które mają swoje zastosowanie również do ucznia zdolnego. Inny rodzaj oceny dotyczy oceniania kształtującego realizowanego na bieżąco podczas poszczególnych zajęć.

Dostosowanie otoczenia w przypadku pracy z uczniami zdolnymi polega na stworzeniu możliwości zdobywania różnorodnych doświadczeń. Uczniowie ci są często uczestnikami różnorodnych konkursów, co wiąże się z koniecznością pogodzenia tych zajęć z normalnym procesem dydaktycznym. Należy więc zadbać o to, aby stworzyć uczniowi możliwość nadrobienia zaległości wynikających z nieobecności. Rozwijanie dziecięcych pasji często wiąże się z potrzebą sporych nakładów finansowych na dodatkowe zajęcia, sprzęt, pomoce, wyjazdy itp. dlatego pożądane jest wsparcie finansowe ucznia i jego rodziny z przeznaczeniem na te cele, między innymi poprzez różnego rodzaju fundacje i fundusze stypendialne.

3. GŁÓWNE METODY PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Głównymi metodami, które warto stosować w pracy z uczniem szczególnie zdolnym, są:

- metody aktywizujące, zachęcające do dostrzegania i rozwiązywania problemów i podejmowania własnych działań samokształcących.
- metody poszukujące: metoda problemowa i jej odmiany; problemy otwarte i zamknięte, problemy typu „odkryć” i „wynaleźć”, problemy intelektualne i społeczno-moralne oraz problemy teoretyczne i praktyczne;
- metody heurystyczne, np.: burza mózgów czy synektyka;
- metody rozwijające myślenie konwergencyjne, uczące myślenia algorytmicznego, dyscypliny, dokładności i systematyczności, techniki szybkiego uczenia, np. szybkiego czytania i mnemotechniki,
- metody rozwijające umiejętności komunikacyjno-społeczne,
- metody praktyczne, np. metoda projektów, metody zadaniowe, metody integracyjne i uczące współpracy, gry dydaktyczne; dyskusje uczące doboru trafnych argumentów oraz szacunku dla innych osób,
- trening twórczości integrujący w sobie wiele różnorodnych metod heurystycznych, metody umożliwiające ekspresję ucznia w wybranych przez siebie dziedzinach oraz gwarantujące poznanie i zrozumienie osób wybitnych i ich dokonań; metody te kształtują system wartości, poczucie estetyki oraz umożliwiają znalezienie inspiracji i mistrzów,
- metody waloryzacyjne, eksponujące zarówno ekspresyjne, (np. inscenizacje, symulacje, drama, metody wykorzystujące środki plastyczne lub muzyczne, itp.) jaki

impresyjne, (np. udział w przedstawieniach, wystawach, spotkaniach z pisarzami, muzykami itp.);

- metody ewaluacyjne, które pozwalają na dokonywanie samooceny podejmowanych i zrealizowanych zadań, konstruktywną ocenę działań innych osób oraz przyjmowanie oceny od innych osób, w szczególności rówieśników.

4. FORMY ORGANIZACYJNE PODCZAS ZAJĘĆ SZKOLNYCH

Podczas pracy z uczniami uzdolnionymi szczególnie zalecana jest praca grupowa, w której uczeń tworzy więzi społeczne. Pracując w grupach jednorodnych pod względem zdolności uczniowie dzielą się wiedzą i doświadczeniami z uczniami o podobnych możliwościach, natomiast w grupach o zróżnicowanym poziomie uczniowie uczą się wspierać innych, pokonywać nieśmiałość, przekazywać w sposób zrozumiały posiadaną wiedzę; zalecane jest także stosowanie losowego doboru grupy, aby poprzez realizowanie wspólnych celów możliwa była integracja osób o zróżnicowanym potencjale intelektualnym i społecznym.

Praca indywidualna (jednostkowa zróżnicowana) podczas zajęć realizowana z pomocą kart pracy pozwala na dostosowanie treści i wymagań do możliwości i zainteresowań ucznia.

Zaleca się ograniczenie pracy zbiorowej, podczas której uczniowie szczególnie uzdolnieni nudzą się.

5. FORMY ORGANIZACYJNE W SYSTEMIE KSZTAŁCENIA

Oprócz pracy w systemie klasowo-lekcyjnym warto zapewnić uczniowi możliwość uczestnictwa w: zajęciach pozalekcyjnych w szkole – koła zainteresowań, warsztaty przedmiotowe w klubach naukowych; zajęciach pozaszkolnych, np. zajęcia w domach kultury, na wyższych uczelniach, warsztaty organizowane przez pasjonatów jakiejś dziedziny; w konkursach, turniejach i olimpiadach, projektach tematycznych oraz obozach wakacyjnych (umożliwienie uczniom zdolnym konfrontacji własnej wiedzy).

Model pracy z uczniem szczególnie uzdolnionym opracował zespół w składzie:

Anna Dziewulska

Anna Pudełek

Wiktoria Warowna

Elżbieta Wawerek